

Rapport

Datum: 28 juni 2006

Rapportnummer: 2006/232

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat het arrondissementsparket te Rotterdam bij brief van 3 november 2004 heeft geweigerd om haar financieel tegemoet te komen in de schade die zij stelt te hebben geleden door een strafbaar feit, terwijl zij zich door onzorgvuldig handelen van dit arrondissementsparket niet als benadeelde partij heeft kunnen voegen in het strafproces tegen de verdachte.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 28 januari 2004 deed verzoekster aangifte van oplichting op 31 oktober 2003 door mevrouw X voor een bedrag van € 1.825. Verzoekster gaf daarbij aan dat zij zich als benadeelde partij wilde voegen in het strafproces tegen X.
2. Op grond van meerdere aangiften, waaronder die van verzoekster, werd mevrouw X aangehouden. Zij verscheen op 30 september 2004 voor de rechter en werd veroordeeld voor oplichting.
3. Op 18 oktober 2004 diende verzoekster een verzoek om schadevergoeding in bij het arrondissementsparket te Rotterdam. Daarin deelde zij mee dat zij die dag van de politie had vernomen dat zij van mevrouw X geen schadevergoeding zou ontvangen, omdat zij tijdens het strafproces niet als slachtoffer was genoemd. Verzoekster was het hiermee niet eens, omdat zij wel een slachtoffer was van het handelen van mevrouw X. Zij had de officiële weg gevolgd en netjes aangifte gedaan. Mede door haar informatie kon mevrouw X worden aangehouden. Verzoekster was van mening dat zij recht had op schadevergoeding en liet het arrondissementsparket weten dat zij € 1.825 wilde terughebben.
4. Het arrondissementsparket te Rotterdam liet verzoekster bij brief van 3 november 2004 weten dat in gevallen waarin, ondanks een verzoek daartoe van het slachtoffer, ten gevolge van een verzuim van het Openbaar Ministerie het slachtoffer niet in staat is gesteld zich te voegen in het strafgeding, een tegemoetkoming voor het ontstane ongemak kon worden aangeboden omdat een relatief eenvoudige mogelijkheid tot verhaal was verloren gegaan. Het parket wees er daarbij uitdrukkelijk op dat de Staat niet aansprakelijk is voor de schade die het slachtoffer ten gevolge van het strafbare feit heeft geleden. Niet gesteld kan immers worden dat deze schade als gevolg van het verzuim van de officier van justitie is ontstaan. Het recht op schadevergoeding jegens de dader, die hiervoor aansprakelijk is, was niet verloren gegaan, aldus het parket.

Het arrondissementsparket liet verzoekster vervolgens weten dat voor het toekennen van een tegemoetkoming, omdat verzoekster zich niet had kunnen voegen in het strafproces,

diende te worden voldaan aan twee voorwaarden (Handleiding schade niet-voegen, zie Achtergrond). Ten eerste diende de voeging beoogd te zijn en ten tweede diende de toewijzing van de vordering in het kader van het strafproces mogelijk te zijn geweest.

In verzoeksters geval was gebleken dat aan de eerste voorwaarde, dat voeging beoogd was, was voldaan. Aan de tweede voorwaarde, dat voeging mogelijk moest zijn geweest, was echter niet voldaan. Na bestudering van het dossier was namelijk gebleken dat het feit dat verzoekster zich niet had kunnen voegen niet aan het Openbaar Ministerie viel te wijten, aangezien dit haar op 28 oktober 2003 een antwoordformulier had gestuurd met het verzoek om dit ingevuld binnen veertien dagen te retourneren indien zij op de hoogte wilde worden gehouden over deze zaak en/of schadevergoeding in deze zaak wenste. Dit formulier was volgens het computersysteem van het arrondissementsparket niet terugontvangen. Er zat ook geen geretourneerd formulier in het dossier. Als een benadeelde het formulier niet aan het parket terugstuurt, wordt deze niet meer geïnformeerd, aldus het arrondissementsparket. Gezien het bovenstaande werd het verzoek om een tegemoetkoming afgewezen.

Wel wees het parket verzoekster op de mogelijkheid dat zij de veroordeelde civielrechtelijk aansprakelijk kon stellen voor de geleden schade. Er werd daartoe een brochure bijgevoegd.

5. Verzoekster liet het arrondissementsparket te Rotterdam bij brief van 19 juli 2005 weten dat dit ten onrechte de tegemoetkoming had afgewezen. Zij deelde mee dat zij geen slachtofferformulier had ontvangen. Waarschijnlijk waren er twee zaken door elkaar gehaald. Verzoekster merkte daarbij op dat zij de datum van 28 oktober 2003 niet kon plaatsen, omdat die vóór het begaan van het strafbare feit lag.

6. Bij brief van 8 augustus 2005 liet het arrondissementsparket te Rotterdam aan verzoekster weten dat 117818 abusievelijk als datum van verzending van het antwoordformulier 28 oktober 2003 was vermeld. Dit was echter de datum waarop verdachte was begonnen met het oplichten. De datum waarop het formulier aan verzoekster was verzonden, was 7 mei 2004. De afwijzing van de tegemoetkoming bleef van kracht, aldus het parket.

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat het arrondissementsparket te Rotterdam bij brief van 3 november 2004 heeft geweigerd om haar financieel tegemoet te komen in de schade die zij stelt te hebben geleden door een strafbaar feit, terwijl zij zich door onzorgvuldig handelen van dit arrondissementsparket niet als benadeelde partij heeft kunnen voegen in het strafproces tegen de verdachte. In haar verzoekschrift merkte zij op dat het parket haar toch had kunnen bellen om te informeren of zij het antwoordformulier had ontvangen, nu deze formulieren niet aangetekend worden verzonden en er dus geen zekerheid bestaat

over de ontvangst daarvan.

2. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. Er was niet gebleken van enig onzorgvuldig handelen van het arrondissementsparket te Rotterdam, waardoor verzoekster zich niet als benadeelde partij zou hebben kunnen voegen in het strafproces.

Allereerst liet hij weten dat in de procedure slachtofferzorg aan het slachtoffer van een strafbaar feit, na registratie in het slachtofferbestand van het parket (OSIRIS), een antwoordformulier wordt toegezonden. Met dit antwoordformulier kan het slachtoffer aangeven dat het wil worden geïnformeerd over de strafzaak en dat het voor de schadevergoeding in aanmerking wenst te komen. Na verzending van het antwoordformulier wordt het slachtoffer 'afgesloten' in OSIRIS. Het slachtoffer heeft twee weken de tijd om het formulier te retourneren. Indien het formulier tijdig retour wordt ontvangen, wordt het slachtoffer weer 'opengebroken' in het systeem en ontvangt het gedurende het proces de benodigde informatie. Als het slachtoffer heeft aangegeven dat het de schade wil verhalen in het strafproces, ontvangt het een voegingsformulier. Indien het antwoordformulier niet wordt geretourneerd, blijft het slachtoffer als 'afgesloten' in het systeem staan.

3. Met betrekking tot de motivering van het arrondissementsparket in de brief van 3 november 2004 deelde de minister van Justitie mee dat in dit geval, anders dan in deze brief overwogen, al niet was voldaan aan de eerste voorwaarde, namelijk dat voeging was beoogd en het slachtoffer dit ook tijdig aan het Openbaar Ministerie had te kennen gegeven. Weliswaar had verzoekster aangegeven dat voeging was beoogd, maar het arrondissementsparket was hiervan niet op de hoogte, aangezien verzoekster het antwoordformulier niet had teruggestuurd. Aan de tweede voorwaarde uit de Handleiding hoefde om die reden niet te worden toegekomen, aldus de minister. De minister merkte nog op dat het Openbaar Ministerie niet in alle gevallen waarin geen antwoordformulier werd teruggestuurd contact moest opnemen met het slachtoffer om een en ander te verifiëren. Het komt namelijk geregeld voor dat slachtoffers al via andere wegen hun schade vergoed hebben gekregen of om andere redenen geen prijs stellen op nadere informatie.

4. Als bijlage bij de reactie van de minister van Justitie was een afschrift gevoegd van de brief met antwoordformulier van 7 mei 2004 aan verzoekster. Verzoekster werd in deze brief verzocht om het antwoordformulier te retourneren. Ook indien verzoekster op geen enkele wijze meer wilde worden geconfronteerd met de strafzaak, kon zij dit aangeven op het antwoordformulier.

Een bewijs van verzending van deze brief kon de minister niet tonen, omdat dergelijke brieven niet standaard per aangetekende post werden verzonden. Dit zou volgens de minister op aanzienlijke praktische bezwaren stuiten. Zo wogen de kosten daarvan naar zijn mening niet op tegen het belang van een verzekerde ontvangst. Het betreft geen stuk

waarvan de inhoud van zodanig gewicht is, dat het arrondissementsparket het per aangetekende post had moeten verzenden. Een fundamenteel recht was immers niet verloren gegaan; verzoekster kon de dader nog altijd civielrechtelijk aansprakelijk stellen voor de volledig door haar geleden schade, aldus de minister.

Beoordeling

5.1. Wanneer een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding niet kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter, is de Nationale ombudsman bevoegd die klacht te onderzoeken en te beoordelen, maar stelt hij zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

5.2. Het redelijkheidsvereiste brengt mee dat bestuursorganen voorafgaand aan elk handelen, of dit nu een rechtshandeling of een feitelijke handeling betreft, het belang van het realiseren van een doelstelling afwegen tegen de belangen van de burger. In het licht van het realiseren van de doelstelling mag de uitkomst van die belangenafweging niet onredelijk zijn.

5.3. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en de overwegingen waarop de betwisting van de aansprakelijkheid berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot zijn beslissing had kunnen komen. Alsdan moet de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van zijn gehoudenheid tot schadevergoeding tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding worden geacht in strijd met het redelijkheidsvereiste te hebben plaatsgevonden.

5.4. In de Handleiding schade niet-voegen is onder meer het volgende bepaald over de procedure bij een verzoek om schadevergoeding in verband met het niet-voegen. Er moet worden vastgesteld of het slachtoffer zich inderdaad door een nalatigheid van het Openbaar Ministerie niet heeft kunnen voegen. Tevens moet de voeging beoogd zijn geweest door het slachtoffer en moet de vordering toewijsbaar zijn.

6. Het arrondissementsparket kan op zichzelf worden gevolgd in zijn stelling dat niet de Staat, maar de dader aansprakelijk is voor de schade die verzoekster ten gevolge van het strafbare feit heeft geleden. De Handleiding voorziet om die reden dan ook slechts in een

tegemoetkoming van de kosten die het voeren van een civiele procedure met zich brengt.

7. De vraag is of verzoekster in aanmerking had moeten komen voor zo'n tegemoetkoming. Het parket heeft deze tegemoetkoming niet toegekend, omdat het Openbaar Ministerie niet kon worden verweten dat verzoekster zich niet had kunnen voegen. Zij had immers het antwoordformulier dat bij de brief van 7 mei 2004 was gevoegd niet teruggestuurd. Dat verzoekster vervolgens aangaf die brief nooit te hebben ontvangen was voor het parket geen reden om de afwijzing te herzien. Ook volgens de minister was hier geen reden voor, nu het parket niet op de hoogte was van het feit dat verzoekster zich wilde voegen en niet was gebleken van enig onzorgvuldig handelen van het parket.

8. In verzoeksters aangifte staat vermeld dat zij als benadeelde partij haar schade wilde verhalen. Uit het feit dat het antwoordformulier niet was ontvangen, heeft het parket afgeleid dat zij deze wens niet handhaafde. Verzoekster heeft echter gesteld dat zij dit formulier nooit heeft ontvangen. Nu dit formulier niet aangetekend is verzonden noch op andere wijze verzending is aangetoond, komt het risico voor een dergelijke handelwijze - namelijk het niet kunnen aantonen dat de brief daadwerkelijk is verzonden - voor rekening van het parket.

Gelet hierop, kan aan verzoekster niet worden tegengeworpen dat het parket geen weet had of kon hebben van het feit dat verzoekster - nog steeds - voeging beoogde. Het parket heeft dan ook met het afwijzen van een tegemoetkoming op grond van het feit dat verzoekster het antwoordformulier niet had teruggestuurd gehandeld in strijd met het redelijkheidsvereiste. De Nationale ombudsman ziet hierin aanleiding om een aanbeveling te doen.

Hij overweegt nog dat het in een geval als dit waarbij aanvankelijk een wens tot voeging was aangegeven en een vergoeding van een verzekeraar op het eerste gezicht niet aannemelijk is, voor de hand had gelegen alsnog nadere informatie bij verzoekster in te winnen of ten minste de zittingsdatum door te geven met een verwijzing naar de mogelijkheid zich alsnog te voegen.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket te Rotterdam, is gegrond, wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

AaNBEVELING

De minister van Justitie wordt in overweging gegeven om een nieuwe beslissing te (laten) geven op het verzoek om een tegemoetkoming van verzoekster.

Onderzoek

Op 18 oktober 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw K. te Rotterdam, met een klacht over een gedraging van het arrondissementsparket te Rotterdam. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen de minister en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie. De reactie van de minister van Justitie gaf aanleiding het verslag op één enkel punt te wijzigen.

INFORMATIEOVERZICHT

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Het verzoekschrift van verzoekster van 12 oktober 2005 met bijlagen, waaronder de brieven van verzoekster van 18 oktober 2004 en 19 juli 2005 en de brieven van het arrondissementsparket te Rotterdam van 3 november 2004 en 8 augustus 2005.

Het standpunt van de minister van Justitie van 27 januari 2006 met bijlage.

Het proces-verbaal van aangifte van 28 januari 2004.

Bevindingen

Zie onder BEOORDELING.

Achtergrond

Handleiding schade niet-voegen van het College van procureurs-generaal van 11 juni 2002

"2. Samenvatting nieuwe beleid

Indien een slachtoffer zich door een omissie van het OM niet als benadeelde partij in een strafzaak heeft kunnen voegen, heeft dit slachtoffer recht op een tegemoetkoming ter hoogte van het griffierecht dat hij verschuldigd zou zijn indien hij zijn vordering alsnog bij de burgerlijke rechter aanhangig zou maken (...), vermeerderd met 15% van de geleden schade als tegemoetkoming in de kosten voor rechtsbijstand.

(...)

3. Procedure

Als een slachtoffer een verzoek om een tegemoetkoming doet, moet worden vastgesteld of het slachtoffer zich inderdaad door een nalatigheid van het OM niet heeft kunnen voegen. In principe zal daarvan slechts sprake zijn als het OM bij het slachtoffer de indruk heeft gewekt dat deze zich wel zou kunnen voegen. Een lijst met omissies van het OM die mogelijk tot toekenning van een tegemoetkoming aanleiding geven is te vinden in bijlage G.

Voor het toekennen van een tegemoetkoming als hierboven beschreven dient voorts te worden voldaan aan twee voorwaarden. Ten eerste dient de voeging door het slachtoffer beoogd te zijn geweest en verder zal moeten worden vastgesteld dat de vordering, zo het slachtoffer zich wel had kunnen voegen, toewijsbaar zou zijn geweest. Daarbij moet worden bezien of de vordering wel 'eenvoudig van aard' is, maar bijvoorbeeld ook of de verdachte van het betreffende strafbare feit wel door de rechter is veroordeeld (toewijzing is bijvoorbeeld onmogelijk ingeval van transactie of sepot, behoudens zeer uitzonderlijke gevallen op grond van de redelijkheid en billijkheid).

(...)

5. Omissies van het OM

Zoals reeds eerder vermeld, heeft een slachtoffer slechts recht op een tegemoetkoming (ervan uitgaande dat aan alle overige vereisten voor een tegemoetkoming voldaan is), indien er sprake is van een omissie van het Openbaar Ministerie waardoor het slachtoffer niet in staat is gesteld zich te voegen in het strafgeding. Vaak is het moeilijk te bepalen wat (nog) wel en wat niet (meer) onder een verzuim van het OM kan worden verstaan. In bijlage G wordt een aantal situaties opgesomd die, naar de mening van het College, te scharen zijn onder omissies van het OM die in beginsel recht geven op het toekennen van een tegemoetkoming. Hierbij moet worden aangetekend dat de genoemde gevallen geen limitatieve opsomming zijn en ook niet altijd automatische gelding hebben. Van geval tot geval zal moeten worden bekeken of daadwerkelijk sprake is van een omissie van het OM, die aanleiding geeft om over te gaan tot toekenning van een tegemoetkoming.

(...)

Bijlage G: omissies van het OM

Hier volgt een overzicht van omissies van het OM die in beginsel toekenning van een tegemoetkoming rechtvaardigen. Let op de casus en ga niet blind af op de hieronder gegeven situaties.

- te laat of niet verzenden van een voegingsformulier aan het slachtoffer, zodat deze een eerder toegezegde kans om zich te voegen mist;
- voegingsformulier niet bij het strafdossier voor de rechter voegen;
- naar verkeerd adres verzenden van het voegingsformulier;
- zittingsdatum is niet aan het slachtoffer meegedeeld. Deze is daardoor niet op zitting verschenen, terwijl de rechter vragen had met betrekking tot de geleden schade. Bij gebrek aan toelichting wordt de schadevergoeding afgewezen (de vordering niet-ontvankelijk verklaard);
- het voegingsformulier is door de voegingscontroleur niet goed beoordeeld. De rechter stelt vast dat er geen bewijsstukken van de schade zijn bijgevoegd en wijst de vordering derhalve af (verklaart deze niet-ontvankelijk);
- verkeerde informatie geven (door het parket) over bijvoorbeeld de termijn om een voegingsformulier in te leveren;
- het OM heeft een zaak te lang laten liggen en seponeert de zaak omdat op zitting het OM niet-ontvankelijk zou worden verklaard door tijdverloop (artikel 12 Sv heeft dus geen zin meer). Echter pas recht op tegemoetkoming indien bij het slachtoffer het vertrouwen is gewekt dat hij zich zou kunnen voegen in de strafzaak tegen de verdachte."